

Către Cititori

Dacă ne-am arunca privirile pe ori-ce carte, pe ori-ce revistă, cel de întâiu lucru care ne va isbi vederile e *prefața*.

Fie-că s'a așternut un obicei, fie-că prin asta s'acopere—după cum se dice—un pedantism, pentru noi, aceste toate nu sînt de altă o mască cu care se învalue neadevărul.

Și pentru ce o prefață într'o revistă literară și științifică? Înțelegem aceasta la un diar de culore politică; care trebuie să 'și arate credința, de multe ori prefăcută.

Se facem o mărturisire de calea ce vom urma? ne închipuim că nu va fi de nici un folos.

Prefețele prea mult modeste, se'u mult pretențioase ascund adesea o prefăcătorie.

Tot ce putem spune e că ne vom da toate silințele ca în revistă să se scrie literatură și știință care să fie la îndemâna fie-căruia.

Redacția.

GALERIA POETILOR

Nicolae V. Scurtescu

L'am cunoscut la redacția diarului umoristic „Ghimpele“. In capul numărului dela 30 Ianuarie 1877, mi se publicase nise versuri cari 'i atrăseră atențiunea.

D'atunci își exprimase redactorului dorința d'a me cunoște. Intr'o di se întemplă să mă aflu la redacție, când Scurtescu, care da și el din când în când mână de ajutor la gazetă, trecu p'aie. I fui presintat și cu toate că cu 14 ani mai în vîrstă de cât mine, Scurtescu de o caldă prietenie. Infățișarea lui e chisă, graiu-i blând, manierele-i pline prevenire, 'i atrăgeau toate simpatiele. In curînd furăm buni prietenî.

El era profesor la o școlă primară de băieți unde predă cursurile clasei III și locuia în casa cu Nr. 63 din calea Plevnei (p'atunci calea Belvedere) în apropiere de școlă. La 1 martie 1877, i-am făcut prima vizită. Imi spusese că-l găsesc acasă numai dimineța și mă dusesem așa de dimineța că 'l găsiu dormind. Nu 'și zăvorăria nici odată ușa. Bătui: se desceptă, și intra.

Odaia lui, destul de mare, părea încă prea mare și prea golă cu patul de fer, masa, cele patru scaune de paie, spălatorul și un garderob ce se găsea aci. La aceste se adăogaū câte-va cărți grămedite cu rost pe masa așezată d'inaintea ferestrei din apus, ce dă pe un vast balcon unde vara câți-va leandri și alte flori îmbălsămiau aerul cu mirese; câte-va volume mai alese frumos așezate pe cealaltă ferăstră, care dă în galerie și care nu se deschidea nici odată și restul bibliotecii sale înșirat pe pardoselă, cam după ușă.

Tochmai își tipărise volumul său de poezii complete (1867—1876) și esempletele staū tencuri-tencuri pe jos, răzimate de părete. Scurtescu își aprinse o țigare, — fuma mult, — ședurăm cât va de vorbă și, trebuind să plece la curs, îl lăsa luând cu mine volumul de poezii pe care mi-l oferise.

Impregiurările readucându-mă cu luna lui april în Bucuresci, pe cari, de și la țără, 'i cercetam d'altmintreli destul de des, relațiunile noastre se strinseră din ce în ce mai mult. Scurtescu devenise „marele meu amic” și eū micul lui prieten, strins uniți prin acea legătură tainică, comună acelorași vederi, acelorași aspirațiuni. Ne întâlneau adese la redacția „Ghimpelui” unde petreceam îndelung în discuții literare. Alte-ori ne mai găsiam serile pe la „Fialowsky”, p'atunci încă în vogă; de-aci, câte odată, ne duceam la „Ienache” unde, mai liber în giurul meselor întinse sub umbrarul îngrădit de arbori și de plantele agățătoare, strecuram printre discuțiunile noastre și câteva pahare de vin generos.

În iubirea ce el avea către tinerime, prietenia pe care el o avea cu Marșala, formase în giurul său un cerc de tineri al căror suflet era Scurtescu, care, mai mult de cât ori-care altul, avea darul d'a ne aduna la oaltă. Și atât ne de prinsesem să fim împreună, cât foarte rar îl întâlneau cineva fără a fi însoțit de unul-trei din noi. Văgându-l în amurg, cu statu'i nalt, figura palidă încadrată de nise plete castanii și o barbă mătăsoasă; cu privirea plină d'o dulce melancolie, pășind cu pasu-i rar prin pra-

ful trotuarului, în mijlocul nostru; cu fruntea cugetătoare, care ne domină din înălțimea boiului său, luminată d'o ultimă rață roșetecă a soarelui apuind; ori-cine nu s'ar fi putut opri de a-l semui cu un Christ proscris în mijlocul ucenicilor săi.

Când cu tómnă zilele rele s'abătură asupra Bucurescilor, curmând petrecerile sub cerul liber, începurăm a ne aduna serile la el. Spre a nu-l incomoda însă, căutarăm să ne întrunim aiurea. Găsirăm mai comod să ne adunăm într'una din încăperile mai retrase ale vre-unei ospetării unde, având de tóte la îndemână, discuțiile se puteau urma în tótă libertatea și încă cu mai multă vioi-iune. Atunci se formă una din cele mai originale Societăți — fără titlu și cu statute nescrise, al căror înteu articol, învățat de toți pe de rost, sună astfel: „Se alcătuesce o societate strins unită nu prin îndatoriri și formalități, ci numai și numai prin dragostea frățescă ce va domni între membri ei. Scopul e desvoltarea prin noi înșine, a cunoscințelor noastre literare.” Și aci, de la 7 ore 'nainte, în tóte serile de marți și sâmbătă, zilele fixate pentru a ne întruni, în giurul mesei încărcată după porunca fie-căruia și după placul tuturor, se citia și se recitia ceea ce fie-care scrisese și revăduse, se lauda și se critica, se discuta și se disputa, până când Scurtescu, care ne asculta curmând zimbetu-i blând și luându'și aerul grav de președinte al acestui nou soiū de republică, se pregătia să dăcă cel din urmă cuvânt „în chestie”. Toți atunci, ori cât am fi fost de înfierbîtați de focul discuțiunii, ne potoliam ca prin farmec, spre a'i auđi părerea.

Tochmai tărđiū, după mieđul nopței, ne aduceam aminte că trebuia să plecăm, și numai după ce 'l însoțiam pân'acasă, ne despărțiam unii de alții.

*

Scurtescu s'a născut din părinți țărani în satul Valea-lungă, districtul Dimbovița, la anul 1844. Plin de aspirațiuni, acela care mai tărđiū era să strige în graiul versurilor fraților săi:

Români! a vóstră minte măriți-o prin lumină,

găsia orizontul satului părintesc — închis de delurile ce țermuesc cursul Cricovului — prea strimt pentru avântul minții sale care 'l îmboldia să 'și o mărescă prin lumină. Astfel, cum pasărea — când tullele abia se schimbă în aripe — se avântă din cuibul părintesc în spațiul necunoscut, la vârsta de 16 ani, abia știind să scrie și să citească, el luă drumul Bucurescilor, unde setea lui de învățatură îl mână. După 2 ani de o viață tristă, destul de grea, depunând examen de clase primare, intră în 1862 în liceul Sf. Sava.

Aci, treptat cu studiul și cercul cunoștințelor sale, se măria, orizontul minții și gândirei lui devenia din ce în ce mai larg. Lumile necunoscute pe cari le visa închipuirea lui privind, copil, undele rostogolindu-se pe pietrele văiei natale, acum se desfășurau una câte una 'nainte-î. Scurtescu era în elementul sǎu și bucuriele pe cari aplicațiunea firăscă la studiu ni le procură, îl făceau să îndure cu bărbăție toate lipsurile, să suferă fără a se plânge toate necazurile.

Astfel sevrși studiile secundare cu succes și în 1870, în urma concursului ce depuse, fu numit profesor la una din școlile primare din capitală.

D'atunci viața lui începu ore-cum a se limpezi. Acum el putea să se dea cu totul aplecării literare cari se manifestară încă din școală, căci încă student, el făcea versuri și se ocupa în deosebi cu studiul literelor. În 1868 luă parte în cercul literar „Orientul“ și primele sale încercări poetice vǎdură lumina în „Albina Pindului“ a lui Grandea; iar în anul următor, îl găsim între membri societății „Românismul“ alături cu întreaga pleiadă de tinere inteligențe ce-și dedeseră întâlnire aci.

Românismul: ȃta creșul, devisa lui Scurtescu. Fiū al poporului, iubirea nǐmului era adânc săpată în inima lui care a fost și pururea a ramas a poporului. Poesiile sale populare, cari au apărut prin diferite ȃiare sub pseudonimul românesc de Nița Vintilă Stroeie, și prin cari el arată relele ce împilǎză pe țǎran, biciuind cu

cea mai aspră ironie pe împilători, dovedesc îndestul acǎsta.

Născut în sinul munților, în apropiere de ruinele clasice cari au inspirat pe Cărlöva și pe Heliade, eșit din sinul plin de credințe și de simțiri romănesci, curate ca aerul munților părintesci, el a păstrat și a cultivat cu sântenie avutul moștenit. De aci înțelege ori-cine dacă Scurtescu era sǎu nu, unul din cei mai fanatici aderenți ai societății fundată din inițiativa lui Hășdǎu.

Romanismul în școală, la teatru, pretutindenī! ȃta ce voia el, pentru ce lucra. Din acest punct de vedere istoria patriei și literatura dramatică erau studiile sale de preferință. Articolele lui despre învățămīntul istoriei naționale și despre teatru și literatura dramatică, apărute în „Columna lui Traian“ (1871—72—73) și „Viitorul“ (1873) sunt eloquente pleduari pentru acǎstă causă sântă. Drăgostea de țǎră, iubirea de poporul în mijlocul căruia s'a născut; aceste sunt schințele ce scapǎră din toate scrierile sale.

*

Suflet consciincios, Scurtescu se devota misiunii ce i se incredințase. El făcea din profesorat nu o meserie, ci un apostolat. Astfel, în toate ocaziunile el a luptat pentru introducerea metodelor noi în școală, pentru propășirea ei. Invățămīntul 'i datorǎză mai multe studii foarte interesante publicate, în acǎstă privință prii colónele ȃiarelor, între cari: „Fóia Societății Renascerea“ și „Românul“. Și mai mult încă literatura didactică trebuie să 'i fie recunoscătoare pentru „Manualul de Istoria Romănilor“, unul din cele mai practice spre trebuința claselor primare, și pentru „catechismul român și creștin“, necesar fie-cărui cetățean.

Spiritul cel mai liber, caracterul cel mai independent, natura lui poetice trebuiă să sufere amar în mijlocul mǎsrierii: de tot felul ce ne înconjorǎ și dacă singurătatea era iubita lui:

Iubesc singurătatea
Și de mulțime fug;
Într'nsa nedreptatea

Nu sfarmă libertatea,
Nu pune mintea 'n jug.
Apoi iubesc gândirea ;
Intr'ênsa imi ascund
Durerea și măhnirea,
Și aflu linisirea,
La ori ce rău profund.

Scurtescu era ceea ce numim un cugetător. Gândirii lui care, fiind copil, sbura peste orizontul satului părintesc, acum nu 'i ajungea pământul ; 'i trebuia și un cer. Ori de câte ori eă, seă vr'unul din prietenii mei 'i citiam câte-ceva, el ne și-cea „Cugetări ! puneți cugetări in tot ce scrieți !“ Adese-ori il întâlnea cineva tăcut, melancolic, măsurând calea cu pasu-l gânditor intr'o absorbire din care nimic nu'l distra. Acasă il găsiam adesea cu capul sprijinit de mână, cu cartea pe care contenia să citească sau cu hârtia pe care contenia să scrie, întinsa de 'nainte, lăsându'si gândirea să sbóre in voié'i prin locuri și timpuri accesibile numai ei. In acele momente creerii cari

Ușor trag in balanță, dar universul țin,

de câte idei nu se frământau in tēemplele poetului, căci

..... răspundeți'mi, când
Renunță la mari planuri piticul nostru gând ?

O !.. Lutul la lut cată, iar gândul sboră 'n cer !

Problemele mari ale vieții eraă obiectul de predilecție al cugetărilor lui. Dar căutarea soluțiunii lor duc fatalmente la scepticism. Acésta 'l făcea să esclame întrebându-se ce este :

Peligia ?—Uneltă de speculă și-amăgire ;
Și legea ?—Un drum sigur mai lesne-a oprima ;
Amorul ?—Vorbă vană mai mult spre chinuire ;
Și fericirea ?—Germen mai greu de-a suspina !

și să recunoscă că nu e fericire

De cât ^{și} în lēgân când nu scii a gândi.

„Vieta visul“, „Minutul“ ș. a., sunt adorabile meditațiuni pe cari regretăm că lipsa de spațiu ne împedică d'a le reproduce.

*

Simțitor la durerea altuia, de o onestitate esemplară, bunătatea inimei lui se revoltă in fața nedreptăților ce vedea săvârșindu-se sub ochii lui și 'l făcea să svérle înaintea „cadavrului unei victime“ a nedreptății omenesci acésta energică imprecuație :

Din vasta lumei scenă
Leu, vultur, șarpe, tigru panteră și hienă,
Nu 'i pagubă să piéră, căci lasă 'n urma lor
Pe om moștenitor.

Ori unde era o durere, ori unde era o jale, privirea lui se îndrepta intr'acolo și lira 'i induioșată găsia nota mângăierei care șterge plânsul orfanului insuflându'i dulcea speranță că

• in ceruri e un tată pe orfanii a îngriji,

și accente puternice spre a striga poporul care luptă pentru independință :

E sântă acea luptă ce robul o susține !

și dacă

Și robul și tiranul aă săbiu de luptat,
Cu rob este-adevărul ; el, cu dreptatea 'nvinge ;
Cu despot e minciuna : el tot ca ea se stinge ;
Căci Dumnezeu ajută pe cel ce'i sugrumat.

O ! el ura gróznic pe tirani !

..... Tiran și sceptru, jos !

strigă Scurtescu in avēntu'i democratic.
Și adresându-se lumei :

Regalul idol sfarmă și 'nchină-te la legi !

(Incheierea va urma.)

A. C. Șor.
(Familia)

CÂNTEC

Vino copilă, vin lângă mine
P'a mele brațe vino, ah vin...
Căci viața-mi dragă, fără de tine
E o durere, un lung suspin !..

Diua se duce, nóptea iar vine,
Luna se'naltă pe cer senin...

Vino copilă, vin lângă mine,
P'a mele brațe vino, ah vin!...

Destule lacrimi, crude suspine
Am seos din peptu-mi sdrobot de chin...
Vino copilă, vin lângă mine,
P'a mele brațe vino, ah vin!...

Iar dacă vocea-mi până la tine
Nu va ajunge îngere lin,
Lăsa-voiă viața... și cu suspine
Tu la mormintu-mi atunceă vin!...

P. Macri.

MEDICUL DIN BRUNOY

DRAMA JURIDICA DE XAVIER DE MONTEPIN

I

Doctorul Leroyer

Era în 1835. Pe malul unei mici gârle, care se rostogolia în fundul văieii de lângă Brunoy, se afla o frumoasă casuță albă cu un singur rând incongiurată de o mică grădină bine îngrijită și sădită cu mai multe soiuri de pomi roditori. Acastă casă era în stăpânirea unui doctor burlac numit Leroyer. El locuia numai cu o singură slujnică bătrână anume Suzana, dar pe care totă lumea o numia Suzon. Doctorul avea 62—63 ani, Suzana era mai de aceeași vârstă. De 40 ani aproape ea avea o îndoită sarcină în acea casă: era și bucătăreasă și rândușe de grajdii, pregătind mâncarea stăpânului și îngrijindu-i calul cu care doctorul își făcea plimbările și vederile bolnavilor săi.

Suzana părea a fi fost o dată prea frumoasă; gurile rele din Brunoy diceau odinioară foarte multe în socotela tînerului doctor, care nu voia să se însore, și în a tinerei slujnice, care înlăturase căsătoria cu ori care băiat din sat. Când însă doctorul și Suzana ajunseri la bătrânețe, bârfele începură să se rărescă, mai târziu încetară cu desăvârșire nerămăind de cât numai o amintire.

Pe ce temei se rezemaă aceste bănueli răutăcioșe din vremurile trecute?

Noi nu ne putem da socotela și nici nu căutăm a le sci.

Doctorul Leroyer, atunci când era în vîrsta de a se căsători, talmăcia d'almințerea într'un fel cuviincios și aproape cu mult duh, aplecarea sa încăpățînată pentru neînsurătore.

Către aceia cari îl sileaă să-și ia o femeie infățișându-i însemnate legături de căsătorie, arătându-i fete din brésla bogată a neguțătorilor din orașe sau din vecinătăți (și acesta i se întempla foarte des, căci era cinstit de toți, sirguitor, câștiga bani și econom) acestora, el răspundea:

— Am învățat cât am putut mai bine, îndeplinesc cât pot mai bine chemarea mea și isbutesc de multe ori peste așteptările mele; cu toate acestea sunt pătruns că medicina este o știință rezemată numai pe inchipuirii și că cel mai îndemănatice dintre noi se înșelă adesea ca cel mai necunoscător dintre ai noștri.

Am vindecat bolnavi, cari îmi păreau desnădăjduiți, am vedut pe unii murind în mânele mele în minutul când eram sigur de a-i scăpa... — cum voiți să mă mai însor după toate astea? Să ne inchipuim că primesc a mă supune stărnințelor d-văstră... iată-mă în căsnicie... am o nevastă, e încântătoare, o iubesc... Am copii și *micii mei sunt draguți!*... îi iubesc. Toate-s bune. Într'o bună dimineață femeea și copiii mei se deștept cu una din acele dece mi de bôle, pe care noi aștia renumiți, le cunoșcem numele foarte bine în latinesce, dar cât se pôte de rătămăduirea în franțuzește... Ce-i de făcut? Ascult numai de mintea mea și nefiind sigur de mine însumi, chem în ajutor pe un alt medic: acéta ar fi ca și când aș striga pe acoperișurile caselor că sunt un măgar și că mă recunosc nedemnu de a-mi îngriji neamul meu și iată-mi rostul pierdut. Dacă din potrivă încerc cu una din acele doctorii cu cari eri am isbutit și a duoa și a făcut să móră bolnavul, femeea și copiii se duc, fără îndoială, pe lumea cea-l'altă. Voiă avea, de sigur, o remușcare că am ucisă aceste scumpe ființe rămăind singur în casa mea

de alt-fel plin de o remuşcare amară. Viitorul mă mişcă puţin şi iată pentru ce, v'o spun neted, neinsurat sunt, neinsurat voi rămâne."

La aceste vorbe nu era nimic de respuns şi bieţii peţitori plecau fără a mai stăruii.

În adevăr, doctorul Leroyer era, cu drept cuvânt, un om prea demn şi desăvârşit de bun. Avea, cum se şice, inima în mână¹⁾, căci el, în ori-ce timp, şi la depărtări mari se ducea să vadă pe bolnavii cei mai săraci şi nu numai că nu le cerea nici o plată, dar de multe ori uita câţiva bani pe masa sărăcăcioasă a vre unui bordei, sau dădea hârtii cu cari să potă lua de la spiţaria din Brunoy, doctorii pe socotela lui.

Nu avea de cât o singură slăbiciune bunul doctor, cu toate că această slăbiciune n'o putem socoti ca patimă, voim să vorbim de cea mai nevătmătoare fără a nesocoti cele şapte mari păcate: *era mândăcios*.

Fără îndoială, era mândăcios, singur nu tăgăduia acesta; mândăcios, nu însă lacom. Unde e răul?

Să nu credeţi că obicinuia bucate tocmai-tocmai alese²⁾.

O nu, înţelepta lăcomie a doctorului se mulţumea cu puţină cheltuială. Carne alesă, bine gătită sau friptă, puţ prăjiţi şi graşi, peşte bun de Sena sau de mare, legume din grădina sa, vin vechiu de Thorins, care, din cauza vechimei, luase culoarea topazului ars şi une-ori o jumătate sticlă de vin d'Al sau veuve Cliquot; acestea erau de ajuns a închia mulţumirea bătrânului. Cu toate acestea nici un bucătar, care a avut cinstea de a lucra pentru gura archi-cancelariului Cambacères, sau care ar fi primit lecţiuni de la Carême şi de la Plumery şi sfaturi de la Brillat-Savarin, n'ar fi putut să înlocuiască mai bine pe Suzana.

Buna fată, plătită cu 200 lei pe an, era foarte îndemnată la pregătirea acestor prinzuri alese, cari făceau multă bucurie doctorului.

Dinsa cunoştea gusturile stăpânului său

1) Dicătoare francesă! „Le coeur sur la main.“ NR.

2) Lăsăm tălmăcirea bucatelor înşirate de autor.

şi-şi puna toate silinţele pentru a le mulţami.

Trebue să ne grăbim a spune că Suzana avea pentru bătrân una din acele înclinări fără margini, cari nu se desmint nici o dată însă, cari ia une-ori întinderi puţin tiranice.

Înclinări ori tiranie, bunul doctor le primea tot suriţând.

În minutul în care începe romanul nostru era către sfârşitul lunii lui Noembre din anul 1835.

Gârla umflată prin ploile de curând, ea care vara curgea atât de liniştită şi limpede, legănându-se de la un mal la altul ca într'un lăgân, acum curgea până peste maluri formând nise talazuri turburi, ameninţând a se vërta peste câmpiile vecine.

Erau şapte ore séra, noptea sosise de mult. Vântul de méză-nopte şuera, trăsnete arđetóre cădeau din timp în timp lovind, drumurile desfundate, grămeţi mari de nuori întunecoşi fugeau pe faţa cerului ca şi caii în góna mare, lăsând să se vadă une ori discul lunii; apoi totul recădea în întunecimea cea mai nepătrunsă.

Stradele din Brunoy erau cu totul desşarte. Casele burghezilor de aici 'şi aveau oblonel bine închise, însemnând că stăpânii lor friguroşi părăsise ţara pentru a se duce la Paris. — Sătenii închideau uşile lor cum puteau mai bine spre a se apăra de un așa timp, dar nisece lumini, cari străbăteau prin micel ferestrue, vesteau că se făceau focuri pe vetrele bordeielor.

La locuinţa doctorului Leroyer nu se vedea lumini de cât în rindul de jos, porţa verde a acestei case se deschidea mai la fie-care sfert de ceas. Bătrâna Suzana alerga repede prin curte, întredeschidea porţile vărându-şi capul prin deschidătură, întreba tăcerea şi întunecul, dar nu zăria nimic, de cât scheletele desbrăcate ale pomilor nemişcaţi pe malul apei, ea nu auđia de cât gârta rostogolindu-se în tăcerea nopţei cu un sgomot trist. Buna servitóre reintra apoi iarăşi în casă cu paşi înceţi şi lovind din picior, da semne de cea mai vie nerăbdare.

Încă de 5 sau 6 ani ea reîncepuse a-

castă ducere și întorcere când de o dată vântul își îndoi furia, norii goniți se sparseră și o ploie rece și desă începu a cădea cu sgomot, în cât credeai că s'a deschis cataractele cerului.

Suzana d'abea putu să se reintorcă în fugă pentru a nu fi muiată din cap până în picioare și se aședă, saū mai bine, se lăsă să cadă pe un vechiū scaun de lemn alb, aședat în bucătărie, aprópe de mașina de bucate și se puse a vorbi cu ea însăși, cu vocea ridicată, după obiceiul bătranelor cărora le place a'și vorbi singuri. Acei cari cred că vorbirea-cu-sine a fost născocirea unui autor dramatic în incurcătură, sunt foarte înșelați.

— Bunule Dumneđeu ! Iatăl încă afară pe un ast-fel de timp la 7 ore seara, când masa este gata de la 6 ! murmură bătrâna servitoare. Plecat de la 11 ore dimineața ! ce face ? te întreb ! Iși are el cel puțin mantaua ? Da, 'mi aduc aminte că i-am învălătucit-o singură în dosul șelei și ce noroc că m'am gândit, fără mine de sigur ar fi uitat-o ! N'are mai multă minte de cât un tēner ! El nu se va îndrepta nici o dată. Masa n'are să mai fie bună de nimic, ochiurile s'au întărit dupe acum ! puiul va fi uscatū !... Ce puiū fraged era !...

Racii pot să mai ascepte, dar smântâna cu ciocolată n'are să mai fie mustósă !... Mē tem să nu i se fi întemplat ceva !... ce póte ca să-l reție atăta timp ?... Nu'mi place să-l știū singur pe drumuri pe acest anotimp de nopți negre și de vreme urită.

Nenorocirea vine curēnd !... Un om la vērsta lui are trebuință de liniște. El nu mai póte să se ducă și să vie într'una de dimineața și până în séră... ar trebui să ne retragem !... Vom chema un tēner medic căruiū il vom vinde clientela noastră, și vom păstra numai casa ; de și mē gândesc că așa avea óre-care greutăți pentru a mē obicinui într'alta... Suntem destul de bogați pentru a trăi din venitul nostru... De almintrelea, pentru cine am face óre economii ?... Singurul nostru moștenitor este un nepot care născocēște, dupe cât imi pare, lucruri mari, mașinării mecanice de te coprinde mirarea...

are să devie milionar și n'are trebuință de noi... da, avem să ne retragem de sigur. Am să cer asta domnului... Mē aștept póte la : dar... însă... veđi că... puțin imi pasă, însă va trebui să urmeđe poveștelor mele și a face aceia ce voiū eū.

De o dată vântul aducēnd cu furie plóia în peretele bucătăriei, întrepruse monologul.

— Isuse Dómnē ! murmură Suzana, iată că timpul devine din ce în ce mai rēu ! ce vreme !... începe a'mi fi frică... Am să spun un *Pater* și un *Ave* ca să nu i se întēple nimic bietului meū stăpân...

Și tremurānd de frică ea începu : *Pater noster qui est in coelis...*

Era tocmai pe la mijlocul rugăciunei când o voce care n'a pierdut nimic încă din puterea sa strigă așa ca și cum ar fi voit să stăpānescă furtuna ! Suzon... ei ! Suzon... iată-mē, fata mea, vin de imi deschide...

În sfârșit iată-l ! murmură bătrâna servitoare repeđindu-se afară ; rugăciunea mea l'a adus !... nu putea să fie alt-fel.

— Ce đicē despre vremea asta Suzon ? întrebă doctorul pe când pórtă se întorcea pe țățana ei.

— Đicē, domnule, că n'ai mai multă minte de cât un copil și că ai să mori înainte de vreme, dacă vei urma cu aceste nesocotinte ! Đicē că nu e bunu simț să fugi pe câmpii d'impreună cu acest nenorocit cal pe un ast-fel de vēnt și plóie, când 'i-ar fi cui-va milă să lase un căine afară ; đicē că mâine vei avea un guturaiū ! Đicē că māncarea d-tale nu mai este de māncat și că n'are să'ți placă și asta mē va face să-mi pară bine !...

Doctorul Leroyer întâmpinā aceste muștrări printr'un hohot de ris.

— Aide, aide, fata mea, reluā el, liniștēște... nu cred mult în guturaiul cu care mē infricoședēi... cât despre māncare cum o fi, o voiū māncea și o voiū găsi bună... Tu știi proverbul, fómea este cel mai bun bucătar ! numai fómea făcea pe Spartani să găsēscă *Ciorba nēgră* ca māncarea cea mai bună !... aide, du pe Cocot la grajd, și dā-l 2 porți de

fân în loc de una, bietul dobitocü le-a câștigat...

— Și d-ta domnule, respunse Suzana luând pe Cocote de căpăstru, grăbește-te a intra în casă pentru a te usca înaintea focului, dar atârnă mantaua de un cuiu în sală, să se scurgă, curge apa dintr'ensă ca dintr'o udătoare... șterge-ți bine picioarele să nu murdărești pe jos, vei găsi papucii în colțul de lângă sobă, ei trebuie să fie calzi, de o oră de când ve ascéptă!...

G. L. Boltuș

(Va urma)

SEARA DE TOAMNA

PASTEL

Dans les plaines l'herbe est jaunie...
Poete, échauffe-toi du feu de ton genie;
Tu n'as pas d'autre feu.

Alphonse Carr.

Se 'nseréză: cerul vênăt, fără sóre, se 'negrește
Si-ale ȃilei rađe slabe de la noi se duc și per
Ca și fumul în eter.

Intunerecul de nópte împregiuru-mi se lățește
Si eș singur pe colină, staü pe vêrfu-i neclintit
Ca o stâncă de granit.

În tăcere către vale aruncând a mea privire
Zăresc satul, ce s'ascunde printre pomii ruginiți
Si de viață părăsiți,

Si ici, colo, câte-o rađa, câte-o slabă licărire
Tremurând în sinul nopței, ca o stea ce-a re-
tăcit

Pe un cer învinețit.

Maï departe, printre neguri, vêd a satului cirédă
Adăpându-se 'n pèriul ce, coprins d'un tremur lin,
Tot maï scôte un suspin

Ca un piept aprópe rece; și păstorii strâși gră-
madă

Încă-o dată ȃic din fluier doine pline de lung dor
Ca suspinul frunȃelor.

De pe coșurii fumul negru își ia sborul către ce-
ruri

Ca tēmēia din altare, frământându-se mereü
Ca un șerpe în giurul seü.

Nu s'aude viers de paseri; ale iernei aspre geruri
Presimțindu-le de-acuma, unele c'au pribegit
Si altele c'au amuțit.

Trist și eü ca 'ntréga fire mă cobor de pe colină,
Străbat satul; etă colo la feréstra luminând
O feștilă fumegând.

Să m'apropii... Ce e 'n casă?... Viață pacinică
și lină!

Mamă, tată și copiii lângă vatră grămădiți:
Sunt sêraci, dar fericiți.

Mama tórcce, pe când tatăl la copii le povestesc
Despre vremile trecute ce bătrânii-ău apucat,

Vremuri bune ce-ău sburat,
Pe când cinstea era cinste și simțiau toți ro-
mânește

Iar copii toți l'ascultă... Mă retrag gândind tăcut
L'aste vremuri ce-ău trecut.

Iuliu J. Roșca

Sciința pentru toți

BĂILE

Cea d'ântéiu grije a sănătăței este cu-
rățenia, și, ori-cine va fi luat în băgare
de sémă, cum se simte, când corpul 'i-e
curat, când casa, curtea, orașul în care
se află, sunt într'o deplină curățenie.

Învęțațiü firei, au găsit că pielea, jócă
o lucrare fórtce însemnată în curățirea
sângelui și o lucrare chiar maï mare de
cât acea care se face prin plămâni, ri-
nichii ș. c. l. Depărtarea materielor cari
au devenit vătămătoare în sânge, se face
prin găurelele după pele numite porți. Se
înțelege de aici că dacă aceste deschideri
sunt astupate de praf, sau ori ce mur-
dărie (murdăria chiar care a eșit prin porți
și care s'a oprit pe pele) fără a se de-
părta, urméză de aici, că materiile stri-
cacióse remân tot în sânge, de unde fe-
lurite bóle.

La cei vechi, curățenia corpului, era
scrisă în legile lor, așa că devenise pen-
tru dênșii o trebuință de tóte ȃilele; în-
tocmai ca mâncarea. Fie-care simția ne-
voia băiei ca o închinăciune, ast-fel ca
înaintea prânzului făceau o baie și în
urmă se ungeau cu mirosurii frumoșe. —
Oamenii din ținutul Asiei sfințesc și astăzi
acest obiceiü. La Turci, coranul 'i inda-
toresce pe fie-care ȃi, ca înaintea rugă-

ciunei să facă o baie, ei au credința că spălându-și corpul și curăța și sufletul...

Citim că unii din strămoșii noștri: Romanii, aveau băi obștești, foarte numeroase, așa că chiar cei mai săraci puteau să facă băi, fiind foarte ieftine (2 bani, cum ar fi azi). Grecii următori ai Pelasgilor aveau și ei foarte multe băi, curate și pe prețuri mici.

Astăzi orașele mari, au în ființă case mari de băi, cu reul mare că sunt scumpe.

Dacă ne-am pătrunde bine, cât de mare folos sunt băile pentru viața și sănătatea noastră, ne-am sîrgui s'avem la îndemână, în fie-care oraș și sat, băi ieftine și curate. Lumea noastră mare, cheltuesce mulți bani la băile din străinătăți, și ne gândim că aceste cheltueli nu sunt tocmai de un mare folos, căci:

Două luni de băi și de ce de necurățenie nu aduce mai nici un folos. Și din potrivă dacă ar face numai băi simple la fie-care două sau trei zile, s'ar ușura mult de unele bôle ale sîngelui, și-ar da corpului său o viață nouă ar simți o sănătate desăvârșită.

În îngrijirea sănătății, băile jucând o mare chemare, ne luăm voia, de a așterne câte-va cuvinte.

Băile după lucrarea lor asupra firei noastre, care atârnă de o parte prin gradul lor de căldură, eră pe de alta de materialele cu care s'află în amestec, se împart:

în băi simple fără sau cu amestec mic de materii;

în băi compuse ori mai bine, băi medicamentose.

Nu voi vorbi de cât numai de băile simple. Sub luarea în băgare de sémă a căldurii, se deosibesc în băi reci, recișore, căldicele și calde.

1) *Băile reci*, au gradul de căldură între 1 - 15 după gradatorul cu 100. Nu se întrebunțază de cât foarte rar, astfel de băi, mai de obicei stropituri, și acestea în împrejurări de bôle de creeri, de măduvă, de nesimțirea ori nemișcarea unei părți a corpului. Bătrânii și copiii nu pot face o baie de apă care ar avea gradul arătat mai sus, căci la densii e primejdios.

2) *Băile recișore*, cu 15-25 grade se obicnuesc vara în apele curgătoare, în riuri, în mări, isvóre. Aceste băi sunt cum se țiece tonice, întaritoare. Tinerii și copilele, simt mare folos din băile recișore. *Băile de mare* ne mărturisesc unii medici că-s bune pentru slăbicinnea scrofulosă, și acest folos 'l aduc prin sărurile ce marea le are într'insa solvite, precum și prin aburi sărați ce se găsește în aerul după marginile mării.

Trebuie să ținem în socotélă, că folosul băilor recorose, se simte pe la sfârșitul verei și la începutul tomnai, când se face în aer liber, în casă însă, sunt bune tot d'auna.

3) *Băile căldicele* cu 25 - 35 grade, sunt acele care se întrebunțază ca mijloc de curățenia corpului, ele au lucrare liniștitoare și puterea de a solvi și depărta după pele necurățeniile. Imoie pielea care se îmbibează de o cățățime însemnată de apă (într'o ora un litru și jumătate). Domolesce întărirea sistemului nervos și inlesnește o multămire ușurătoare.

Aduc mult folos ómenilor supărăciosi și cu închipuirii largi în mîntea lor, acelor care au fiere în sînge (biloși), femeilor, și acelor cu bôle de stomac sau cu bôle de piele precum și bătrînilor. Se scie că la bătrînețe țesăturile se întăresc și zemurile corpului se imputinez, și băile calde muiând țesăturile, întărziază întărirea lor.

4) *Băile calde* trec peste 25 grade și ele aduc uă grămădire de sînge la piele și uă slăbiciune în tot corpul. Sunt de întrebunțat când s'a ascuns o bôla de piele. Să nu ne folosim de cât foarte rar și sub îndemnul unui Medic.

Băile de abur, lucrez prin căldura unită cu apa și se suferă cu mai multă ușurință de cât băile calde. Căldura lor trece peste 50 grade, sînt foarte folosite pentru răceli, reumatisme, și pentru bôle de piele.

Băi rusesci. În Rusia se obicnuesc ca în sala unde se face baia să se găsească un cazan de tuciú plin cu piétre roșite în foc. Se tórnă apa peste piétre și aburii se înalță în sală. Obiceiul acesta s'a împărăsciat și prin orașele mari ale Europei

cu ore-care schimbări. După baie să freacă corpul și în urmă se face o dușe rece.

Băile turcesci. În sală se află o masă pe care șede cine-va pentru a suferi frecăturile băiașului. Prin ȱiduri sunt țevi prin cari vin aburii.

E neapărat trebuincios ca în facerea băilor să ne amintim :

1). Să nu intrăm asudați în baie și ales când e rece.

2) De odată să ne virim.

3). Baia să nu o facem tocmai pe ne-măncate, e un rău a se crede acesta, ci tot d'auna să luam ceva și în urmă, o ora după baie, să mâncăm.

4). Razele sôrelui să nu ne bată.

5) Să ne ștergem bine după baie și în urmă să facem o preumblare.

I. St. Furtuna

STAFIA DIN CISMIGIU

NOVELĂ ORIGINALĂ / Central University Library

I

Cine să fie acela care cu pasul grăbit, cu privirile rătăcite și cu fruntea plină de sudore rătăcește pe calea Victoriei ? Iată-l, coboră pe bulevardul Elisabeta, trece pe lângă tipografia D. P. Cucu și se perde în grădina Cismigiului. Un cias și mai bine colindă aleele singuraticе, unde nici trecător, nici pasnisnic nu se vede. Din când în când se uită în jurul său, înapoia sa. Se uită apoi printre pomi, pare că ar voi să numere rațele lunеi, cari se perd printre frunțele arborilor. Sermanul... o fi nebun ! Pașii sei resună sinistru în singuritatea care-l încongioră. Obosit, cade pe o bancă, nimic pretutindeni niment ; numai luna îl privește duios. Acestă regină a nopții în tot-d'auna compătimeste pe cel nenorocit și omul pe care noi urmărim nu pôte fi de cât un nenorocit. S'apoi priviți-l priviți bine, tăcut șade pe bancă și de sub genele sale cele negre o lacremă se lasă în lungul obrazului său !... Ce să aibă ? de sigur

suferă mult. Un vânt ușor șueră printre arbori. O fi adormit străniul nostru personagiū, par'că ar fi de marmoră așa-l de nemișcat. De ce nu putem strebate până în mintea lui, până în inima lui ! Vedeți însă, ridică mâna și o duce la pept, apasă cu putere ; nu, nu-l durere prefăcută, el suferă și nimeni nu-l vede în astă nopte adencă. E tēnăr, nu pôte avea mai mult ca două-deci și cinci de ani, mustața lui cea lungă și subțire, ochii lui cei negrii trăsurile regulate ale feței sale, ne face să privim pe un om frumos. Dar e slab, încreșiturile frunței ne dovedesc anit de durere. Si ce-o fi căntând în acest loc și pe vremea asta ? Vine ore să se tânguescă vântului, singurătăței ? Nu vede el că vântul fuge, că singurătatea nu-l aude ?

II

Tot pe acelaș drum și tot din bulevardul Elisabeta o nouă figură strebate în Cismigiu. La lumina felinarului se pôte zări destul de bine. E o fată tēnără și frumoșă, pare a fi una din acele minuni pe cari corăbierii spun că le ved eşind în mieđul nopții din valurile mării. Înaltă și subțire, vântul stă aproape să-l îndoie mijlocul. Ea merge iute, ai crede că picioarele ei nu ating pamēntului atât este de ușoră. Ciudat însă, merge drept acolo, unde puțin mai înainte s'a oprit cel alt personagiū. Nu cum-va această fată e un inger, care se duce să mângăe pe cel nenorocit ? O ! dar ingerii s'aū oprit d'a mai veni pe păcătosul nostru pamēnt ; căți aū mai rămas s'aū prefăcut în demoni ! Timpul-i-a scimbat, timpul schimbă tôte ! Nimic pe fața ei frumoșă, nici o urmă de suferință, e prea tēnără, pôte că n'a avut încă vreme ca să sufere... Dar pasul ei răsună ușor pe nisipul cel subțire, ju-nele dupe bancă îi aude și se scolă în picioare. Vai ! cum îi bate inima ! Se uită țintă în spre partea de unde venia sune-tul și la lumina roșiatică a lunеi o zărește. Cum un flutur dupe un loc steril se repede spre vr'o flóre, așa și el se repedți spre acea copilă. Si multe minute aū trecut fără ca nici un cuvint să iasă din gurele lor.

III

— Mă aștepți de mult ?

— De ce mă mai întreb, când știi bine că o secundă de așteptare e un secol pentru mine ?

— Știu, și cu toate acestea de aici înainte n'o să mă mai aștepți.

— Cum ? întrebă ténérul incurcat de aceste cuvinte.

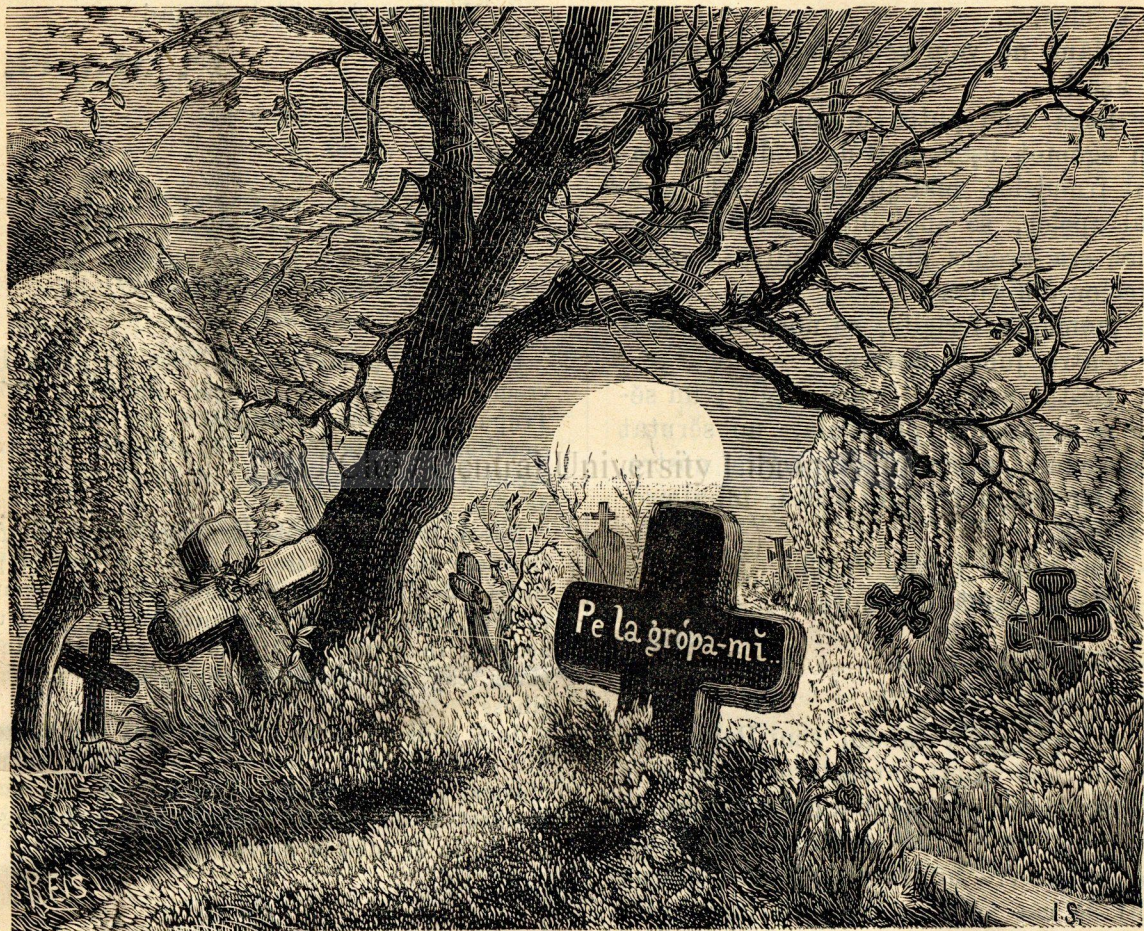
— Trebuie să-ți spun că din astă séră noi nu ne putem întâlni.

— Dar nu vești că e peste putință ! să nu te mai întâlnești, să nu te mai ved... și voi putea óre trăi !

— Vești trăi scumpul meu, cum au trăit și alții, cum tótă lumea trăește.

— Eleonoro, pentru întâia dată aud niște asemenea vorbe de la tine.

— Hei, dragă, ce vrei, nu mai pot

sta ast-fel. Părinții mei, rudele mele, toți vor să mă mărite ; destul m'am împotrivit, trebuie să crești că mi s'a urit și mie cu atâtea certe, cu atât șgomot.

— Dar ce pot eu să fac ?

— Nimic și de aceea nu-ți cer nimic.

— Inșă... Elenoro !...

Si capul junelui cădu pe umărul ei.

— Ce vrei să ții ? vorbește, de aci înainte D-deu știe când te-oiu mai vedea.

— Când tu ai voi, când tu m'ai iubi cu adevărat, ai putea răbda încă și certele și șgomotul, ș'apoi n'o să mai fie timp mult, în curënd te voiu lua, atunci vom fi fericiți.

— He ! câtă distantă de la cuvintele tale și până la realitate ! dar eu peste trei zile plec din Bucuresci.

— Pleci ! esclamá nenorocitul tresărind d'odată ; și unde vrei să te duci ?

— La Ploești, acolo mă voiî logodi.

Tăcură amândoi, unul nu putea să răspundă, cel-alt nu avea ce să dică.

Ținându-se de braț se plimbau încet prin singuratica grădină.

Luna străbătuse deja calea-i jumătate pe instelatul cer. Ceasul de la Cassa de depunerii bătuse de 11 ori.

— Trebuie să plec, se auzi vocea frumoșei copile; e târziu, cei de a casă mă așteptă, le am spus că mă duc la o prietenă a mea.

— Măne ne vom vedea iarăși Eleonoro, nu-i așa?

— Dacă voiî putea de sigur.

Un sgomot ușor, mai dulce de cât freamătul frunzelor, mai plăcut de cât murmurul apelor, se auzi dupe aceea. Acest sgomot era produs din întâlnirea buzelor ale acelor doi tineri.

Ce momente fericite, ce nopțe fără seamă pentru junele nostru!

— Destul acum, îl opri copila; un sêrutat ne-a deschis prietenia, un sêrutat va face acum începutul despărțirii noastre.

— Dar măne te voiî vedea, mi-ai promis acêsta.

— Da, nopțe bună, Pavel!

— Nopțe bună Eleonoro...

IV

Trei nopți de a rândul veni Pavel prin Cismigiū, trei nopți întregi rătăci el prin mulțimea căilor cari strebat grădina. Copila ce el iubia nu se mai arăta. Când de departe vedea vre un chip de femeie, alerga numai de cât spre ea, se uita lung, ofta și cu inima sângerată, cu mintea rătăcită, începea dupe aceea să umble în dreapta și în stânga.

— Vai de mine! trebuie să fie stafia din Cismigiū!... își dicea femeia care se găsia oprită de nebnu Pavel... și-și făcea cruce.

V

Două luni în urmă, Pavel muri în spitalul Filantropia. De nimeni nu era plâns, nici chiar de aceea pe care el iubea și pentru care murise!

Eleonora s'a măritat; într'o aceeași zi erau două sêrbători; într'o parte nuntă, în cea altă parte mortul.

Adesea însă în viața ei frumoșă femeie se gândi la Pavel și ori de câte ori se ducea la cimitir, nici odată nu putea să 'și oprêsă lacremile citind pe mormintul lui acest epitaf:

Pe la grópa-mi de veî trece,
Nu 'ntreba de ce-am apus,
Inima'ti atât de rece
Nu-ți va da tristul răspuns!

P. Macri.

DUPĂ DECE ANI

(Prietenului meu Nicu)

Sedeam cu prietenul meu Nicu la șosea. Era vremea când sêra respândește umbrele-i ușore. Trupurile aprópe neinsuflețite ale boierilor și ciocoilor, trântite în trăsuri, alcătuite cu multă socotélă și cu mulți bani, se țarau pe sub tei de colo până colo.

Sosea, teatru, serî de joc, tîrguri unde sîngele ciocoiesc și negustoresc 'și desfășoră arama putinței sale, iată unde se adun hoții, cari smulg rochița după trupul sêrmaneî copile, pentru a acoperi, în urmă, jumătățile lor svăpăiate în al căror cap se bălăbănesc patimele cele mai rușinoșe.

Iată unde se adun trântorii cari sug sângele din vinele robilor!—éta unde se calcă în picioare cîntea, unde se smulge fecioria, unde se ucide bunătatea de inima; unde se îngropă dragostea sânta și iubirea aprópelui têu!...

**

Prietenul meu Nicu e în vîrstă ca de 32 ani; scund la stat și bine făcut, pe fruntea lui naltă și ușor boltită, citesci o suferință adâncă.

De-o dată o trăsura poleită, trecu pe d'inaintea noastră. Nicu 'și aruncă privirile, o zări și o tremurătură 'i sgudui tot trupul.

— Ea! aici? esclamă el.

— Cum! o cunoscî? îl întrebaî.

În trăsura ședea o femeie drăgălașă.

Prietenul meu nici-o dată nu-mi tainuise vre-o dragoste. Îl vedeam în tot-d'anna uitându-se cu nepăsare la femeile cele mai frumoșe.

Îl întrebam adesea dacă a iubit, — și dănsul tăcea oftând.

Poftit de el, ne suirăm într'o trăsura spre a urma pe frumoșă femeia. Bărbatul ei, un stăpân de

moșii, vîrstă ca de 68 ani; cocoșat și cu o mărgea roșie pe nas, obiceiul să se culce pe la ceasurile 8 sîra. Nicî frumosei femeii și nicî prietenului meu nu le părea rău de treaba asta, ceea ce-î neliniștea însă, era nelipsirea a două cucóne bătrîne, de altminteri destul de bine boite cu fainuri albe și roșii, ast-fel că țî-se părea a fi zugrăvite pe hîrtie.

Nu sciî prin ce întîmplare, căci în sîra asta, după nouă zile, frumoșa femeie cîntă la clar un cîntec românesc—era o doină. Bietelor bătrîne—să ne fie cu ertăciune, — li se făcurea greată de doina haiducescă, și luându-și catrafusele, plecară lăsându-ne singuri pe cîte trei.

Bunul meu prieten începu o istoriără,—mî închipuiam că povestese aceasta pentru ca să ne petrecem.

— Dómnă începu el; e mult timp d'atuncia, avcam 22 ani. M'afflam în Craiova și ședeam în gazdă, la căsuța unuî biet muncitor. Mult era frumos acolo! În grădină umbra pomilor, ce-ar fi putut să glăsuiască de vremurile trecute, mî recoriau fruntea, încălzită până atunci, numai de închipuirî mărginite. Acolo, pe erbă, mî învățam lecțiunile de scólă ș'apoi, mulțămît de îndeplinirea datoriei mele, mă trînteam între flori și cîntam.

«Ni se făcuse vacanță. Mă întorsei acasă și alergai voios în grădină. Ce sîra frumósă! Se-deam pe un scaun de lemn, pe care-l pusesem sub un nuc, ale cărui ramuri verđi se întindeau pînă la o feréstră din rindul al doilea al unor case boieresci.

Am stat tîrziu, se făcuse 11 ceasuri.

Ca nicî o-dată, băgai de-seamă o mică lumină la fereastra de sus. Văđui apoi, că fereastra se deschide și o copilă se arătă. Ea-și rezemă capul pe mână și privea în grădină.... Nu mă putea zări.... La slabele și tainice raze ale lunei, mi se părea că o vėd bine. Căt era de frumósă în acea îmbrățișare de raze!.. Cînta durerile Arianei... Legănăturele glasului sėu străbăteau în inima mea... Erau atăt de dulci și atăt de mișcătore, în căt mi se părea că renase la fie care sunet. Câte serî nu urmară ast-fel.. Ea cînta în tot d'auna și eu plîngeam!

O dată mă hotărîi ca să mă apropiî mai mult de dēnsa. M'am suit în nuc. Ea m'a vėđut și mî închise feréstră cu rēutate. De aci înainte nu mai apăru. Cătă durere am simțit, mî venea adesea să-mî sfăram capul de stîngăcia mea. Veneam regulat în grădină și nu eșiam de căt nóptea tărđiú. Priveam neîncetat fereastra sa, priveam acolo, unde de atâtea orî s'arătă gingașa ei față, dar nu vedeam în locu-î de căt o pânză grósă. Sguduîam cu putere crăcile pomilor ca și cînd aș fi voit să scot vre un sunet al glasului sėu ascuns în ele.

Intr'o sēră găsîi la rădăcina nucului o hărtie. Vai dōmne! mî lipsește puterea ca să vė spun ce am simțit, plîngeam și sărutam hărtia.

Si ce era scris pe ea? mi se părea că sunt

jertfa unei aiurări... Mă pipăiam., pipăiam arboriî... zidul... era aieva!...

„Voiú fi tot-d'a-una aici, de vei fi tot-d'a-una acela—și... speră.“ erau cuvintele ce mi le trimetea.

Cum? mă vėđuse dēnsa? mă cunoscea? scia că o iubesc? o! și căt o iubesc!...

— Dar... pôte că... te vėđuse.. il opri dōmna.

— M'a vėđut d'acolo?! eu nu sciam nimic...

O lună trecu, o lună.. am plāns...

* *

Intr'una dintre serî, vėđuiî la curtea ei o mulțime de trāsuri. Ce seară nenorocită...

Am întrebat și mi s'a spus că ea se logodește.

Căđuiî jos... nu mai sciî nimic în colo... unii điceau c'am ris... inebunisem...

Cinci zile în urmă mî veniî în simțiri. M'am amintit totul; mă puseiî la masă și scriseiî.

Cum, și ce scriseiî? nu țin minte, sciî numai că începusem cu blesteme și am isprăvit cu rugămintea ca să fugă cu mine dacă mă iubesc.

I-am trimis acea scrisóre într'un buchet cu flori.

Respunsul ei fu:

Îți mulțumesc. Dumnezeu.. Pôte că vei uita într'o zi, eu... nicî-o-dată.

Nicî-o-dată! Trebuia să fiú nebun ca să cred, cînd dēnsa și punea cununa, legāndu-se cu un bētrān avut.—Eram sārăc și nu aveam dreptul la dragostea ei! Citind scrisórea mea și-o fi đis:

— Sērmanul nebun, e de plāns...

— O! nu.. nu.. încetėđă cu asemenea cuvinte, 'l întrepruse frumoșa femeie.

Era într'o furie frāmăntată de ghiara dureri. Pe fața ei se citea o desuădejde amară.

— Ce'mî pasă de orî-cine, reîncepu ea cu glasul plin de lacrămi. De și tărđiú, voesc să știú totul.

Se sculă după aceea, se apropiă de scrin și scóse un buchet pe care 'l dădu lui Nicu.

Eacă-l și ađi e tot la mine.. l'am ținut adesea la peptul meu și nu l'am udat de căt numai cu lacrămi.

Nicu 'l luă cu o mână tremurāndă și rece ca marmora, scóse o hărtie galbenă-verde.. vai! scrisórea era tot acolo.

— Dumnezeu!... și tu nu l'ai scos?

— Nu... nu sciam!.. respunse ea cu voce întreruptă de suspinuri.

Căđu apoi, pe brațele lui...

* *

Pricina căsătoriei aú fost părintiî... căci bētrānul era avut!... Si dēnsa, după cum đicea, nu avusese îndrāsnelă, ca să îndemne la fugă pe acel ce iubea.

* *

Duoă luni în urmă frumoşa femeie muri.
Pe mormântul său de la Belu citim:

Era mōrtă între vii,
Ađi e vie între morđi!

I. St. Furtună

Priviri-Critice

STELUŢA

Poesie de V. Alexandri (dedicaţiune).

Departa d'a voi ca să inegrim cătu-şi de puţin reputaţiunea literară a ilustrului nostru poet *Alexandri*, departe de a ne gândi chiar a tăgădui meritul şi talentul său; ne vom permite a face numai câteva mici cercetări, pe cari le vom judeca împrenă cu cititorii noştri.

Avem în faţa noastră Steluţa, una dintre cele mai bune poezii ale D-lui *Alexandri*. Să citim prima strofă:

Tu, care eşti perdută în négra vecinicie,
Stea dulce şi iubită a sufletului meu
Şi care odinióră luceae atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură şi eă.

Dacă am mai citi încă odată aceste versuri, şi dacă le vom citi tot mereu până ce le vom învăţa pe din afară; totuşi, eă sint sigur, că nu vom putea înţelege nimic.

Când poetul a scris aceste patru rânduri de sigur că s'a gândit la ceva. Citind primul rând, cu nerăbdare ne aruncăm privirile în al doilea spre a găsi ceea ce căutăm, citim şi rândul al treilea citim întrégă strofa; nimic însă, nimic nu găsim.

Dacă v'aşi dice eă: — Ea, care este perdută în négra vecinicie, ea, stea dulce şi iubită a sufletului meu, ea, care odinióră luceae atât de vie, pe când eram în lume singur eă şi ea; nu-mi veţi face ore întrebarea:

Ei bine, ce se face cu ea?

Acelaşi lucru e şi la D-l *Alexandri*.

Şi dacă vom citi strofa adoua nu vom vedea dându-se nici o esplicare strofei de întâi. — Să citim împreună:

O! blândă, mult duiósă şi tainică lumină,
In veci printre steluţe te cată al meu dor
Şi-adesea-orî la tine, când nóptea e senină,
Pe plaiul nemurirei se 'nalţă cu'n lung sbor.

Strofa întâia rămâne tot nelegată şi prin urmare fără nici o raţiune de a putea fi. Am fi înţeles cu toţii, dacă poetul ne-ar fi đis:

Tu astă-đi eşti perdută în négra vecinicie,
Stea dulce şi iubită a sufletului meu!
Tu, care-odinióră luceai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură şi eă!

În adevăr, strofa ast-fel alcătuită nu pōte fi corectă, dar ideea e desluşită, e limpede şi cititorul nu va avea nemulţămirea a citi patru rânduri şi a nu înţelege nimic.

Ne oprim aici cu slabele noastre priviri critice, fără a d'a mai arăta şi alte greşeli pe cari le întâlnim ici-colo, în această frumoşă poezie.

Nu cred că va fi nimeni care să ne acuze pentru îndrăsnéla noastră de a critica pe D-l V. *Alexandri*. Nu am făcut acesta de cât din curiositate şi când imi va arăta cine-va că am greşit, voiú fi fericit a mă îndrepta.

P. Macri.

CUGETARI

* Cine cugetă omóră duhul şi cu tōte astea numai cugetând se nasce geniul.

* Virtutea e o câmpie tristă şi uscată; pentru a merge liniştit pe dēnsa, trebuie ca tote amin-tirile şi nădejdele să le strângi într'un sac şi să le dai pe gârlă.

* S'a đis că: a te înălţa sus, în rindul lumii de ađi, e întocmai ca şi cum te-ai sui pe vârful unui munte ca să te adăpostesci de furtună. Ei bine, se cunosc pentru acum nişte căi de a ajunge sus şi a fi şi adăpostit; *femeile* şi *banii*.

* Sunt stări în cari omul, dacă n'ar avea minte ar scăpa ușor.

* Cea mai frumoşă resbunare, e dispreţul.

* Prietenia, în de obște, e o mită cu care se înșelă cei slabi.

* Oamenii cari își înfrâng patimile pentru binele semenilor sei, sant puțini... și nu știu dacă cine-va a întâlnit vre unul.

* Chinul celui învățat e că nu știe destul.

* In valea brumósă a vieții tot-d'auna luăm umbra drept adevăr.

I. St. Furtună

De ale casei

Cum se scot petele de cernelă de pe hârtie ?

Ia părți de o potrivă de silitră, (salpetru) puciosă, piatră acră și chihlibar. Piséză-le bine și amestecă-le. Pune apoi din acest praf astfel alcătuit, pe locul pătatde cernelă, frécă cu o petică de olandă și pata va pieri.

Voiți unghii frumoșe ?

Cine voește să aibă unghii frumoșe, urméză mai întâi să le spele de câte-va ori pe di cu săpun, prin ajutorul unei periuțe de unghii, să le curețe cu o pilă înadins făcută, să le taie de o potrivă, să le frece prin ajutorul unui băț înfășurat într'o pielle môle, la câte-va zile odată, cu cenușă de cositor bine pisată, care se ia de la spițarie. Prin mijlocul acesta unghiile se fac lucioșe și trandafirii. E de băgat în sémă că nu e bine a le freca în tôte zilele cu aceea cenușe, fiind că atunci, se fac prea mult moi și 'și perd înfățișarea de mai înainte. Unghiile cari se rup lesne fiind prea fragede, este bine să se ungă din când în când cu puțin unt de migdale dulci.

Voiți să spălați mânușile ?

Fierbe săpun prost în apă, spală mânușile cu această apă, apoi dă-le într'o altă apă căldici-că, în care vei pune, puțină sineală (scrobeală albastră). Scótele după aceea, întindele bine, suflă în ele spre a nu fi ghemuite și punele să se usuce. — Când se vor usca bine, freacale de mai multe ori și calcă-le cu un fier cald, nu însă ferbinte.

Menagera.

VARIETAȚI

- Regele domnește
- Papa domnește și asupra acestuia
- Soldatul se bate pentru amândoi
- Cetățenii hrănesc pe câte trei
- Avocatul incurcă pe câte patru
- Spițerul otrăvește pe câte-și cinci
- Medicul curăță pe câte-și șese
- Ciocul ingropă pe câte-și șapte
- Preotul iartă pe câte-și opt
- Dracul ia pe toți.

(din Estia)

*
* *

Nedumerirea intrébă :

1. In mintea noastră ce se întâmpină cu mai multă greutate ?
2. Care e patima cea mai îngrozitoare ?

UNA-ALTA

Se plângea un om că n'are poftă de mâncare, Socrat 'i-a dis : mănâncă puțin și vei avea.

*

Un elevetitor spuind altuia uă taină și rugându-l ca să ție ascuns, acela 'i-a respuns : nu te teme, că și eu voi ține în-tocmai ca tine.

*

Un înțelept fu întrebat : pôte fi om mai fericit de cât acela ce are tot ce doresce ? — Dar unde e acela care nu doresce !

*

Zugravul fu întrebat : pentru ce ai îmbrățișat medicina ? Acela îi respuse : pentru că greșalele zugravului se vęd tot-d'aua, pe când ale doctorului se ingrop cu mortul !

*

Cornelia fata lui Scipion, fiind la o adunare cu alte dame Romane, 'și arătau între ele diamantele lor, aș întrebat'o și pe dënса ! Ea arătându-le copiii, le-a dis :

iată diamantele mele. Póte s'aú ruşinat.

— Se vor mai ruşina?... *

Un părinte vedënd că inchide pe fiul său pentru pricina politice s'a dus şi el împreună cu dînsul în temniţă. Acolo când a chemat la mórte pe fiul, şi întămplăndu-se să dórmiă. tatăl s'a dus în locul său.

*

O femeie bogată, vedënd că móre din pricina doctorului, l'a chemat şi dăndu-l o sumă însemnată de bani l'a dis: iată că-ţi dau ca să ai cu ce trăi şi să te lepedi de medicină!

Căt despre mine, mórtea mea o socotesc ca o facere de bine.

*

În Eghipt, între nisce osăndiţi la mórte aflăndu-se şi un părinte a patru copii, se pomeni cu un tēner venind la el şi-i dis: lasă-mē pe mine în locul tēu, tu eşi tată, eū nu am pe nimeni. Si muri!

*

Un băiat ducēndu-se ca să despartă pe alţi băieţi ce se băteau, l'aú lovit şi pe el şi l'aú spart capul. Venind doctorul şi vedënd rana dis: mē tem să nu se fi atins creerii. — Nu te teme, dis bietul băiat, nu am creeri, căci daca aş fi avut nu mē duceam la cei ce se băteau.

*

Un rege bolnăvindu se, unii l'indemnară a îmbrăca cămaşa unui om fericit. — Se căută mult timp fără a se găsi un om fericit. — Tărđiū se găsi unul care spunea că e fericit, căruia cerēndu-l cămaşa, nu avea!

*

Un băiat de mocan spuind tatălui său c'a venit lupul în oi el l'a întreat:

- A luat ceva?
- Apoi n'a venit s'aducă.
- La pădure s'a dus?
- D'apoi că nu s'a dus la oraş.

— Din care oi a luat, albe ori negre?

— Că n'a stat să mai alégă.

*

Un mitropolit óre-care, în trecerea sa prin o uliţă, întâlneşte pe un popă de la ţară, — bun cimpoesh, — şi fiind că popa se cunosea numai de pe potcapiū că ar fi popă, Mitropolitul se opresce şi l'chemă la oblonul trăsurei.

Mē mir preote cūm nu-ţi e ruşine să eşi în lume ast-fel, că parcă eşti un cerşetor?

— Eū mai mult mē mir, — începu popa, — vedēndu-vē în carăta asta aprópe de împăratēscă, purtată de cei mai aprigi telegari; când Hristos pe care l'representai, a umblat tot-d'a-una cu picióarele góle, şi pururea pe jos, abia numai o dată încălicănd şi el pe un biet... măgar pré sfióţite!

*

Un domn óre-care fiind silit de un interes propriū ca să fie singur câte-va ore, ordonă servului său: ca ori-cine va veni şi l'va întrea, să spună că nu e acasă.

— Fórte bine, dis servul, — dar la cas când n'ar veni nimeni, ce să dic?

Redacţiunea căutând să dea cititorilor „Cnrierului României“ materii cât se póte mai alese, pe cari e hotărîtă să le plătesca chiar; anunţă că autorului celei mai bune drame cu subiect istoric, care ni se va trimite până la 13 Martie se va plăti suma de

trei sute lei

În vederea termenului scurt — şi acesta pentru că ţinem a se publica în No. 2 negreşit, — scrierea póte să fi fost jucată pe vr'una din scenele nóstre. Se cere însă ca ea să nu fi fost încă publicată.

Redacţiunea.